

16) ובספר יז: מנחם שבת ג:
17) ז"ל משפיק לכלל
18) גירסת א"ת זה הלשון
אמר רב, ד' גי' א"ת ונתערב,
אם וי' חס' יצמות מת,
ד"ה לא פשה,

תורה אור השלם
1. לא יקרה בלי גבר על
אשה ולא יבש גבר
2. שמלת אשה כי תועבת
3. אלהיך כל עשה
אלהיך
דברים כ כה

נוסחת הרב"ן

16) ביה בהאי: 17) הכתוב
במשמתי: 18) תועבה היא
למה כי: 19) ויק' בין הנשים:
20) משלתי ליה:
21) משפיעו בגדי להלכות:
22) שער: 23) לפגול: 24) פ"י
חוק' 1' ב' צית השמי כנגד
כדי כ"ו:

הגהות הב"ח

16) רש"י ד"ה לא יבש וכו'
לא יבש שר' ויח' מ"ה
מת"ל אם ללמד שלא:

גליון הש"ס

רש"י ד"ה ת"ל לא יבש
וכן הוא בתרגום שם, וכן
הוא בליקוט שפטים סיון
:ט

הגהות התוספות

1. ז"ל דמ"ל פ"ד
2. תיבת נמי מתק. 3. ז"ל
אם שלא. 4. ז"ל משמע
דלכל כ"ו. 5. תיבת נמי
מנקה. 6. ז"ל הכי גרס
אמר רב ט'. 7. ז"ל ונשאר
אברים מן שר'. 8. ז"ל
העבת. 9. כס"ח חתא
בגמר במקום תיבת שער.
10. כפי בהלכות גלושתי.
11. שנו. 12. ז"ל הלכות
פסקות. 13. ז"ל וי'ת
מפס' וזה קנדיל. והא
המשך אהר' עט' דיבור
שפתי'. 13. ז"ל הגיה"ה.
14. ז"ל לינלל מנערה.
15. גרסה דמיתא אמר
ליה הוא דיבור מש' וקאי
אכפיהה כנגדו. (אכל ע'
לקוטי הלכות).

מוסף רש"י

בר פחותי. 17) גדולים שבבת
ג' טס. הדרן עקד שני
נירים

איבא דאמרי. דזהדיא מפרש רבי חייל משום לא ילכש גבר שמלת
אשה ואשה דרכה זכך שהוא ניוול לה כשיש לה שער: וסנא קמא.
דכנר דלינה אלן מדברי סופרים מאי דריש 6) בהאי לא ילכש 6):
אם לנמד שלא ילכש. כלומר ואם אמר לך הכתוב 7) שלא ילכש האיש
שמלת אשה לכך לא קראו הכתוב

תועבה היא 8) אללא למה הוא צד
שלא ילכש האיש שמלת האשה 9) ויילך
וישז בין הנשים שש לחוש משום ייחוד:
ככלי זיין למנחמה. דכמתרגמינן
לא יהא מיקון זיין דגבר: **תלמוד**
לומר לא יהיה כלי גבר על אשה.
וזה שמינני ציעל אשת חצר הקיני
שלא הרגמו לסיסרף ככלי זיין אללא
כמו שנחמר 10) ידה ליתך משלחנה

(שופטים ה): **שלא יסקן איש צניקוני**
אשה. דהכי מתרגמינן ליה שלא
יכחול ושלא יפרסם 11) כבגדי צנועים
של אשה: **חוינה ליה לר' יוחנן דליים**
ליה. שיער צנית השמי: **איגלאי**
צית השמי. כי הוו משלתי 12) בהפשט
מאניה לנגדיה: **דין מן הצריא הוא**.
דיעד לאסור להעביר 13) צית השמי:
מחו נגנא. במספרים צית השמי:

והא קא גדל וקא מעער ליה
לאיש: צר פחסי. צנו של תלמיד
חכס: גבול יש לו. לאתו שער
כיון שגדל יותר ממנה שאדם
יכול 14) ללכוכלו נושא מאליו: (נומי)
מחו לוחך. צנית השמי צידו כדי
להעביר את השיער 15): **מחו לוחך**
ו' צבגדו. כנגד צית השמי כדי שיהא
נושר על יד חייכו: **אל' מוסר**.
הואיל ואינו נוגע בשער אללא צבגדו:
איבא דאמרי. הכי קמיבעיא ליה
צמפלה צבגדו מאי כלומר המתפלל
מחו לחוך צבגדו כדי שיפלו כניס ממנו
הואיל ואינו נוגע צבגדו: **אל' אסור**
ולים הלכסא כיווסיה. משום דכיון דלינו
נוגע צבגדו מותר. לחוך כמו שור
המתחכך בכותל 16) (בבא קמח דף מד):
מתני'

אללא מדברי סופרים ואומר ר"י דפריך משום דצרייתא קמי
וצנית הערוה אללא שאר איברים נמי אסור ומשני אללא כי קאמר רב במספרים ומדקאמר אללא משמע דהכי פירושו לעולם מיירי אף צשער צית
השמי וצית הערוה 17) דקאמר רב היינו במספרים כעין מער: **אמר רבי חייא בר אבא א"ר יוחנן המעביר בית השחי ובית הערוה הרי זה**
לוקח מיתבי העברת שער אינו מדברי תורה אלא מדברי סופרים. ומשמע לן דמיירי אף צשער צית השמי וצית הערוה מדקאמר סממא ומשני
מאי לוקח דקאמר ר' יוחנן מדרבנן וכן לוקח דצרייתא היינו מדרבנן וכפי גירסת הלכות גדולות משמע דאפי' דשאר איברים אסור להעביר
שיער 18) ובהלכה פסוקה דרב יהודאי בהלכות נדה מכתב ה"ר יוסף טוב ע"ס יש כמו בהלכות שלנו 10) אף דגורם צמסקנה 19) כי קאמר רב
במספרים ולא גרסינן אללא ומשמע דה"פ רב אמר מיקל אדם כל גופו צתער היינו דשאר איברים כדאוקמינן לה וצתער דקאמר
דכעין מער אללא צתער ממש ודאי עובר מדברי סופרים כדקמני צצרייתא והאי דבעי רב מרצי חייל מהו לגלח צמספרים קמבעיא
ליה והשיז לו דאף צמספרים אסור מדקאמר ליה והא קא גדיל כלומר ומנערו ואי שרי צמספרים יטלנו צמספרים ורב נמי דשרי
כל גופו צמספרים כעין מער היינו צשאר איברים אללא צנית השמי וצית הערוה אסור צמספרים 20) ושמתאן אף על גב דלא
כמו צצמספרים אללא מ"מ הו פירושו כאליו גרסינן אללא והרבה יש בהש"ס מה וחזר להעמיד דברי רב צנית השמי כו"ה 19):
בעי מיניה רב מרבי חייא מהו לגלח. פ"י צית השמי וצית הערוה: אמר ליה אסור. לפי גירסת הספרים שלנו הצעיל צתער ממש
ואסר לו מער ומספרים שרי ולפירושו 21) ההלכות גדולות 22) הצעיל צמספרים ואסר לו אף צמספרים וכן גרסה מדקאמר והא
קא גדיל ומאי קושיא יטלנו צמספרים: **והא קא גדי 23)**. והואיל וסופו ליגדל ולנער אותו אף כשיגלחנו אין זה קרוי מיקון וניו שאינו
מגלח אללא לינלל מנערה: **גבול יש לו**. שאינו גדל והולך כשיער הראש ויכא נערה 24) (הכי גרסינן) 25) משמע כשאין אדם מתכוין לניו
אללא לינלל 26) דלית ביה משום כלי גבר ואם כן המסמכל צמרהה כדי שלא יחבול צעמנו שרי וכן אומר הר"ק שרי ה"ר שמואל
מאזיר"א היה מסתפר צמרהה: **מהו לחוך** וזה החבך. כדי להשיך שער צית השמי וצית הערוה אמר 27) ליה אסור ולית הילכתא כותמיה:
ומי

איבא דאמרי א"ר יוחנן המעביר בית השחי ובית הערוה הרי
זה לוקח משום לא יהיה כלי ב' מיתבי העברת שער
אינה מדברי תורה אלא מדברי סופרים. ולא מני לשנוי דרבי
יוחנן נמי מדברי סופרים קאמר דלוקח מדרבנן קאמר:
הוא דאמר כי האי תנא. והוי

מני לשנוי כמדוך: **צרייתא**
לוקח אללא ניחא ליה לאתויי מנא
דדיש ליה מקרא דהיא צרייתא
איכא למידחי דלוקח מדרבנן קאמר:
לא יהיה כלי גבר על אשה. וצסיפיה
דקרא נמי 2) כתיב ולא ילכש גבר
שמלת אשה שלא 3) ילכש איש שמלת
אשה כפסטיה דקרא הא לא מצינא
אמרת דכתי אריזי קרא דהא כתיב
צסיפיה תועבה היא וצכי האי גוונא
ליכא תועבה: **בגויר מותר**.
להעביר צית השחי וצית הערוה
דקצבר אחרי שנוי מעביר כל שער
ראשו לא חשיב ניו ומיקון לגבי אותו
האיש להעביר צית השחי וצית
הערוה: ולית הילכתא כותמיה. דאסור
אף לניו: **חזינא ארבי יוחנן**
דצית ציה. פירושו שער צית השחי
והוא 4) גופיה ממייב צהעצרתו
ומללל משני צמספרים 5) שקליניה
דלכלי הפחות מדברי סופרים אסור
לרבי יוחנן פ"י צמספרים:
ההוא נברא דאיתחייב נניא
קמיה דר' אמי. נמתייב
מלקוח: איגלאי צית השמי וחוייה ללא
מגלח אמר להון רבי אמי צצניקוה
דין מן הצריא הוא. משמע נמי הכא
דמדרבנן נמי 6) אסור אף צמספרים
צנית השמי וצנית הערוה אללא לשאר
האיברים לא מצינו אסור (זה הלשון)
וכיון דאיל ר' חייא אסור
דכי אמר רב לעיל דמתר
להקל במספרים כעין מער
ולא מסתברא לימור
דפליגי אר' חייא רביה. אלא
מהו לגלח בתער: אל' ר'
חייא אסור. והא קא ניל
והי מאי פריך לגלחיה
במספרים דר' חייא לא
אסר אלא בתער. ופריית
והא קא גדיל ומצערי ליה
והואיל וסופו לינלל
ולצער אף כשמגלחו אין
זה תיקון לנו אלא להצילו
מן הצער. נבול יש לו ואינו
גדל כ"כ שיער לירי צער:
מהו לחוך. להתחבק כדי
להשיר שער בית הערוה.
אל' אסור: בבגדו מאי איל
מותר דכתיב שהוא מחבק
בגדיו להשירו ליכא תיקון
אשה: איבא דאמרי בתפלה
בגדו מאי. כשהוא מתפלל
מהו לחבק בבגדו בית
השחי ובית הערוה. אל'
אסור ולית הילכתא כותמיה:

16) א מיי פ"י מכל
עבודת סוכים הלי'
סמג לחין 17) טושע' יוד'
כ' טושע' פ"י:
18) ד ב ג טושע' ע"ש סעי'
19)
20) מור ד טושע' אר"ס פ"י כ"ג
סעי' 1 בהג"ה וס"י ט'
סעי' 2:
21) פ"י הרא"ש

פ"י הרא"ש

ה"ו לוקח משום לא יבש
וכי וכוין דקריא מיתבי
איבא לוקח מדאורייתא:
ה"י כבר נאמר בפ"ה
דקרא ב' תועבה היא לחכ'
ליבא לפירושי רשיה דקרא
הכי דכתיב ליבא תועבה
אלא ביושב בין הנשים
דוגמת אשה כדי לונת
עוקן: ח"י בפ"ה דה"א
בו יקבץ מין שלא תצא
וכי ח"ל לא יהיה כלי גבר
וכי ולא יבש גבר שמלת
אשה לא יתקן גבר בתיקוני
אתרא. פ"י יכחול ולא
יפרסם ולא יעבדו בית
השחי ובית הערוה: 1) בגויר
מותר. 2) דכיון דמגלח כל
ראשו ביום כלות נזירותו
ליבא תקין אשה בעברת
בית השחי ובית הערוה.
ולית הילכתא כותמיה: חזון
ליה ח"י יתקן דלית ליה בית
השחי ובית הערוה. ודיע
דבמספרים א"א לגלח
כ"כ סמוך לבשר: תמו
דאיתחייב נניא. משמע:
איבא בית השחי.
כשהשפיעוהו בבדיו
להלקוח: דמן חבייא הוא.
ויעד דאסור להעביר בית
השחי: בעא מינה רב מ'
חייא מהו לגלח. אין לפ'
דבמספרים בעא מינה
דכיון דאיל ר' חייא אסור
דכי אמר רב לעיל דמתר
להקל במספרים כעין מער
ולא מסתברא לימור
דפליגי אר' חייא רביה. אלא
מהו לגלח בתער: אל' ר'
חייא אסור. והא קא ניל
והי מאי פריך לגלחיה
במספרים דר' חייא לא
אסר אלא בתער. ופריית
והא קא גדיל ומצערי ליה
והואיל וסופו לינלל
ולצער אף כשמגלחו אין
זה תיקון לנו אלא להצילו
מן הצער. נבול יש לו ואינו
גדל כ"כ שיער לירי צער:
מהו לחוך. להתחבק כדי
להשיר שער בית הערוה.
אל' אסור: בבגדו מאי איל
מותר דכתיב שהוא מחבק
בגדיו להשירו ליבא תיקון
אשה: איבא דאמרי בתפלה
בגדו מאי. כשהוא מתפלל
מהו לחבק בבגדו בית
השחי ובית הערוה. אל'
אסור ולית הילכתא כותמיה:

זו א מ"י פ"ט מהל' מרות הלג"ו:
ב) מ"י פ"ד מהל' ט"ח הל"ו טו"ש ע"ד קמ"ן רמ"ו ספ"ק י"ן:
י"ג מ"י פ"ז הלג"ו:
י"ד מ"י פ"ט הל' טו ופ"י הל"א:

פ' הרא"ש

ה"ל וליית. לר"ב יהושע פריך דאמר נמצא זה מביא קרבנותיו לחצאין ומאי נפקא מיניה ויביאם לחצאין: לחדר בת אב התלמידים אח"כ מודה הוא לדברי בן זומא וזה דאמר שישקש א' לידו כנגדו לא אמ' [אלא] לחדר את התלמידים אם יש בהם משיב כבן זומא: וביא דקמ"ן נמצא זה מביא קרבנותיו לחצאין ה"ק אם אין אחר דודו כנגדו יבטלן להביא קרבנותיו לחצאין: מאי ליעבר ר' יהושע לדיקא דלא לייעבר ר' יהושע המעיים: ולר' יהושע דאמר שידור אחר כנגדו צריך לאחר תופת החלב עד שילגחו שניהם ותמצא ששירוחו המעיים. ונהי שאם נטמא א' מהם ואין ידוע איזה הוא צריך לעשות כן ההם א"א אבל הוא מוטב שיעשה כבן זומא: ולא נהירא ג' זו דהא אמר' כבר דלא אמרה ר' (ישמעאל) לר' יהושע [אלא לחדר] בה את התלמידים: נזיר שהיה מטמא בספק. כולה מ' ליעל פ' כ"ג:

זמ' שומע לו. אם [אין] דעתו לידור נזיר לא זה שידור כנגדו: **זמ' שומע לו** שידור כנגדו בנזיר. זה הענין מספק להיות נזיר אלא הוא לבדו מביא לקוף שלשים יום טהרת העוף והוא הדין עולת העוף ולא מש לפרשה: **ועלרת בהמה.** כדי לגלג על אחד מהדמים ואומר כו' וספור עוד שלשים יום ומביא קרבן טהרה טהרת עולה ושלמים: ואם טהור הייתי אומר^ה העולה הראשונה חובה. ללא סגי בלא עולת חובה בגילוח ראשון שצריך לכל הפחות לגלג על אחד מהדמים: והשאר קרבני. עשוי נדבה:
נמצא מביא קרבנותיו לחצאין. דאם טהור היה עולה ראשונה חובה כדפרישית ובגילוח שני מביא חטאת ושלמים דכיון דאין נזיר אחר עמו אינו יכול לעשות בענין אחר שכיון שהוא ספק טמא בסוף שלשים אינו רשאי לגלג בלא הצבת קרבנותיו דתניא צפרק שני (לעיל דף י"ג) נזיר שכלו ימיו [לוקה על הטומאה ואינו] לוקה על התגלחת:
אבל הודו חכמים דבברי בן זומא. ללא איכפת לו אם מביא לחצאין והלא לא ימנא אחר שידור כנגדו: **ולר"ב.** ארצני יהושע פריך כלומר וביא לחצאין ומה צדק ומשני אין הכי נמי ולא א"ר יהושע אלא לתדד התלמידים: **אמר רב** נחמן בר אבהו ציחק מאי ליעבר ר' יהושע דרביה דר' אבהו. לא אימפרט: צע"ז מאי ליעבר רבי יהושע לדיקא דלא ליסרו פירוט לגני מעיס שלא יסריחו דכיון שצדק אחד שידור כנגדו נזיר א"כ לקוף שלשים יום כשמגלחין שניהם צריכים להניף החלב ותגלחת שניהם היא לפני תופת א"כ יסריח החלב במה שיסריחו להקטיר אותו עד שתי תגלחות דנהי דלא תא אחד מהם כך היא לכולי עלמא שמביאין קרבן טומאה וטהרה ה' ודאי [אין] אפשר לתקנו צע"ז אבל בסיפא דמת אחד ואפשר לתקנו במקנה [בן זומא] בלא נזירות אחרת ולא^ה הוה ליה למימר לר' יהושע שידור אחר כנגדו וצפירוש [אחר] כתוב לדיקא לאיצריים דעולה דאין נקטרות עד אחר תגלחת שניהם וקשה דלעל העולה אינו עיקר מלות דמים כי אם מן השלמים ותו למה ימתין הכהן מלהקטיר עד אחר התגלחת והלא מנינו ויותר נראה כדפרישית: **נזיר** שהיה מטמא בספק. פירשמי לעיל שילהי פ' כ"ג:^ה

מתני' מס אחד מהן א"ר יהושע יבקש אחד מן השוק. ויבקש ממנו שידור כנגדו להיות נזיר כמו זה שמת ויאמר לו אם טמא הייתי הרי אתה נזיר מיד ולאחר שלשים (א) מותר אתה לגלג ולשמות ביין ואם טהור הייתי ויבירי טמא הרי אתה נזיר לאחר שלשים יום: וסופרין שלשים יום. מעשיו ונסוף שלשים מביאין קרבן טומאה וקרבן טהרה בשותפות ויאמר לאחוז שהביא מן השוק אם אני הוא הטמא הרי קרבן טומאה שלי וקרבן טהרה שלך ואם אני הוא הטהור ועדיין לא חל עליי נזירות עד לאחר שלשים כדאמר ר' מתחילה ואם טהור הייתי הרי אתה נזיר לאחר שלשים (ב) הרי קרבן טהרה שלי וקרבן טומאה צפוק וטהרת העוף שמביא על ספק טומאה אינה נאכלת וזולה לקבורה כדאמרין צפרק מי שאמר הריני נזיר (לעיל דף כט.) אמר ר' יוסי צ"ר יהודה מנין לטהרת העוף הצאה על ספק שאינה נאכלת כו' ועולת העוף אי צעי מייתי לה לנס דבה ואי צעי לא מייתי לה כלל כיון דדורין בעלמא הוא לא מעבדא ואשם נמי לא איצטריך לאימיו דאשם אינו מעבדו מכפרה כדאמרין צפרק מי שאמר הריני נזיר נגלגל (לעיל דף י"ג) הביא חטאתו ולא הביא חטמו מונה ועדיין אסורין לשמות ביין וליטמא למתים (ז) אבל חזרין וסופרין שלשים יום ומביאין קרבן טהרה בשותפות: **ואומר אם אני הוא.** שהייתי טמא קרבן טומאה היה שלי וקרבן טהרה היה שלך זה של עשוי קרבן טהרה ואם אני הוא הטהור ואחוזו שמת היה טמא וקרבן טהרה הוה שלי וקרבן טומאה היה צפוק כפי הרי זה קרבן טהרה וקרבן טומאה ואיך מותרים לשמות ביין וליטמא למתים: **אמר לו בן זומא מי שומע** לו כו'. אלא ו'משלים את נזירו ויעולת העוף לא חיישינן כמו שאמרנו אלא חטאת העוף שהיא צאה על הספק יביא כמו על ספק טומאה וביא עמה עולת בהמה ושאר קרבנות נזירות טהרה אינו צריך להביא לאחר אלא לאחר שלשים יום וליטמא למתים עד לאחר שלשים יום ומעשיו אומר אם טמא הייתי החטאת מחובתי של קרבן טומאה ועולה זו לגדה נזיר טמא לא מייתי עולת בהמה ואם טהור ואם אני הוא הטהור והחטאת בספק ואינה נאכלת ועולת בהמה קריבה לשם חובה וחזרו וסופר שלשים יום ומביא קרבן טהרה בלבד חטאת בהמה ועולת בהמה ושלמים ואומר אם טמא הייתי עולה הראשונה נדבה וזו חובה ואם טהור הייתי העולה הראשונה חובה וזו נדבה וזו שאר קרבני אמר רבי יהושע נמצא זה מביא קרבנותיו לחצאים אבל הודו לו חכמים לבן זומא: **גמ'** ולייתי אמר רב יהודה אמר שמואל לא אמר ר' יהושע אלא כדלחדד בה את התלמידים אמר רב נחמן מאי ליעביד ליה רבי יהושע לדיקא דלא ליסרו: **מתני'** נזיר שהיה מטמא בספק ומוחלת בספק אוכל בקדשים אחר ששים יום ושותה יין ומטמא למתים אחר מאה ועשרים יום ישתגלחת הנגע דוחה תגלחת הנזיר בזמן שהוא ודאי אבל בזמן שהוא ספק אינו דוחה: **גמ'**

(א) ע' מוספות נמחות פא. ד"ה הטהור: (ב) נכרות לג: (ג) ופ"י, (ד) לעיל ט"ז, (ה) נכרות פא"ל: (ו) נכרות פא"ל: (ז) דף נ"ה: (ח) דף נ"ה: (ט) דף נ"ה: (י) דף נ"ה:

נוסחת הר"ב

א) חל עלך נזירות כו':
ב) כדאמר ליה כו': ג) לאחור שלשים יום: ד) ולטמא למתים וחסרין: ה) וקרבן טהרה שלי וקרבן טומאה צפוק: ו) אלא שלשים את מירוחו: ז) לאחור שלשים יום שהייתי כו': ח) לאחור שלשים יום שהייתי כו': ט) שאני מואל שידור כנגדו: י) פו המעשה שהייתי כו' יהושע לכן ומה כו': י"ג) ומה ר' יהושע אע"פ שידוע בעלמא שאין נדבריו כלום ומשיב כו' שאין יכול להשיב לדבר כו' ואפילו יודע הוא שאין נדבריו כלום כו' משלאל כל לפי כו' ואי אתה יודע בעלמא כו': י"ד) כלומר לרב נחמן לא שמיע ליה להא דלא אמר כו': י"ה) מביא קרבנותיו לחצאין כו' להניטין עלה כו': י"ז) לפי ספיק:

הגהות הב"ח

(א) בפשטה וסופרין שלשים יום ומביאין: (ב) שם אם אני הוא הטמא: (ג) רש"י ד"ה מת אחד וכו' שלשים יום מותר: (ד) ר"ה ולייתי וכו' ר' יהושע לבן זומא כפי' ומביא כו' לר' מתחיל: (ה) ר"ה אמר רב יהודה וכו' ומה ר' יהושע שידוע הוא בעצמו: (ו) ר"ה אמר רב נחמן וכו' כלומר רב נחמן לא הודו שמיע ליה:

הגהות התוספות

1. צ"ל פירוש, אפילו אם דעתו כו'. 2. צ"ל בלא אה וכו'. 3. צ"ל ועדיין אסור. 4. מביא אומר נחמן. 5. צ"ל זה שם. 6. פירות המוקפים נחמן. וכו'. 7. מביא ע"פ נחמן וכו'. 8. צ"ל לא. 9. צ"ל ע.

